

אחר כותלנו

עלון לבוגרי ישיבת "הכותל" פ פרשת "כי תבא" תשע"ב פ מספר 74

מרן ראש הישיבה

הרב ברוך וידר

בוגרים יקרים,

שוב זוכים אנו בחסדי ה' לבוא לפני רבש"ע ולהיזכר לפניו ביום הדין לטובה.

נצטוונו לשמוע קול שופר ביום ראש השנה. זוהי מצוות היום ולכן מברכים אנו לשמוע קול שופר. אומנם זו מחלוקת קדומה כפי שלמדנו בישיבה בין הבבלי והירושלמי, בין הגאונים ובין הרמב"ם לר"ת. אנו נוהגים כרמב"ם ומברכים לשמוע קול שופר.

השופר קורא לנו לשמוע, להקשיב. בהלכות תשובה אומר הרמב"ם בהתאם לשיטתו שהשופר קורא לנו "עורו ישנים מתרדמתכם".

נוסיף ונאמר השופר קורא לנו לשמוע להקשיב, להקשיב לקול ה' המתגלה בבריאה ובעם ישראל בכל ענייניו.

להקשיב לקול ה' המתגלה בתוך עצמי. הלא נשמת ה' היא המקיימת אותנו. ונשמה זו טהורה היא, ניקשר לנשמתנו ונהיה קשובים לצרכי המשפחה שלנו, החברה שלנו, המדינה שלנו ומתוך כך נתפלל לבורא עולם שלקראת השנה החדשה הבעל"ט יחדש עלינו ועל כל ישראל שנה טובה שבה נוכל לשמוע את קול ה' ההולך ומתגלה ומכריז אני ה' בשנת גאולה.

שנה טובה, כתיבתה וחתימה טובה

הרב ברוך וידר שליט"א

ראש הישיבה

תהילים של שבת – פרק נ"א הרב ישעיהו הדרי

ברשימת פרקי תהילים לפרשיות השבוע מופיע בפרשת תבוא פרק נ"א. אכן הפרקים המתייחסים לפרשיות חודש אלול אפשר למצוא בהם יסודות מענייני דיומא- ימי הרחמים והסליחות.

הדבר בולט בפרשתנו. במרכזה - הברית שנכרתה בערבות מואב וצמודה לה התוכחה המורכבת מהברכות והקללות, ואכן בפרקנו באה תפילת השב בתשובה כתוצאה מהתוכחה.

בספר שמואל ב' (יא,א) נאמר "וַיִּשְׁלַח ה' אֶת נִתָן אֶל דָּוִד וַיֵּבֶא אֵלָיו" באותה לשון פותח פרקנו "לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדָוִד. בָּבוֹא אֵלָיו נִתָן הַנְּבִיא" ומכאן ואילך בא וידוי דברים. חלק מהם משמשים כמקורות להלכות תשובה. כך פסק הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ב ה"ח) "עברות שהתוודה עליהן ביום כיפורים זה חוזר ומתוודה עליהן ביום כיפורים אחר אע"פ שהוא עומד בתשובתו שנאמר (בפרקנו פסוק ה') "כִּי פָשַׁעִי אָנִי אֲדַע וְחַטָּאתִי נִגְדִי תְּמִיד", אומנם, המחבר בשולחן ערוך הקל בניסוח "עוונות שהתוודה עליהן ביום כיפורים שעבר ולא שנה עליהן אפילו הכי יכול לחזור ולהתוודות עליהן" (סי' תר"ז ס"ד. במשנה ברורה סימן קטן י"ד) "ובגמרא קאמר הרי זה משובח משום שנאמר "וְחַטָּאתִי נִגְדִי תְּמִיד".

מיוחדת היא שיטת רבנו יונה בשערי תשובה (שער ד' סימן כ"א) שהביא ממדרשים (לא ציין מקומם) "שהזהיר מאוד שלא יחזור ויתוודה עליהן ביום כיפורים אחר, ומה שכתוב "וְחַטָּאתִי נִגְדִי תְּמִיד" דרשו במדרש שיהיו נגד עיניו ונזכרים בליבו, אבל לא יזכרם בפיו. מטעם אחר צריך להתפלל על עוונות הראשונים, כי אולי יש עוונות וחטאות שלא התבונן עליהן ולא זכרם ולא התוודה עליהן".

איזכור חטא האבות בווידוי הבנים הופיע בפרשת התוכחה בתורה "וְהִתְוַדּוּ אֶת עֲוֹנָם וְאֶת עֲוֹן אֲבֹתָם" (ויקרא כו,מ) וחוזר בתהילים (קו,ו-ז) "חַטָּאוּנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הָעֲוִינוּ הִרְשָׁעֵנוּ. אֲבוֹתֵינוּ בִּמְצָרִים לֹא הִשְׁפִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ" ושוב נזכר בנחמיה (ט,טז) "וְהֵם וְאֲבוֹתֵינוּ הִזִּידוּ וַיִּקְשׁוּ אֶת עֲרֶפֶס", מכאן לניסוח במחזור התפילה "אבל אנחנו ואבותינו חטאנו", ונרמז בפרקנו "הֵן בָּעוֹן חוֹלְלֵתִי".

סיומו של הפרק בבניין ירושלים שנראה כסותר להנחה "כִּי לֹא תַחֲפֹץ זָבַח וְאַתָּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה", והסביר הדבר בעל "באר משה" "דוד המלך אמר במזמור התשובה שלו "זָבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשָׁבְרָה, לֵב נְשָׁבֵר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה" ואמרו ז"ל (ויקרא רבה ז,ב) מניין למי שהוא עושה תשובה שמעלין עליו כאילו עלה לירושלים ובנה את בית המקדש ובנה את המזבח ומקריב עליו כל הקורבנות? מן הדין קרא "זָבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשָׁבְרָה". והעניין הוא

א לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדָוִד: ב בָּבוֹא אֵלָיו נִתָן הַנְּבִיא פָּאָשֶׁר בָּא אֶל בֵּת שָׁבַע: ג חֲנִי אֱלֹהִים כְּחֶסֶד כָּרֵב רַחֲמֶיךָ מִחַה פֶּשַׁעִי: ד הָרֵב כְּבִסְנִי מַעֲוִי וּמַחֲטָאתִי טַהֲרֵנִי: ה כִּי פָשַׁעִי אָנִי אֲדַע וְחַטָּאתִי נִגְדִי תְּמִיד: ו לֵךְ לְבִדְדָה חַטָּאתִי וְהִרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדָּק בְּדִבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְּשִׁפְטֶיךָ: ז הֵן בָּעוֹן חוֹלְלֵתִי וּבְחַטָּא יַחֲמִתִּנִי אָמִי: ח הֵן אֶמֶת חֶפְצֶת בְּטוֹחוֹת וּבִסְתֵם חֶקְמָה תּוֹדִי עֲנִי: ט תַּחֲטָאֲנִי בְּאֵזֹב וְאַטְהֶר תְּכַבְּסֵנִי וּמַשְׁלֵךְ אֲלֵבִין: י תִּשְׁמַעֲנִי שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה תִּגְלֶנָה עֲצָמוֹת דְּכִיתִי: יא הִסְתַּר פְּנֶיךָ מִחֶסֶדִי וְכָל עֲוֹנֹתִי מִחַה: יב לֵב טַהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חֲדַשׁ בְּקִרְבִּי: יג אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי מִלִּפְנֶיךָ וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֵל תִּקַּח מִמֶּנִּי: יד הִשִּׁיבָה לִי שְׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי: טו אֲלַמְּדָה פֶּשַׁעִים דִּרְכֶּיךָ וְחַטָּאִים אֵלָיךְ יִשׁוּבוּ: טז הִצִּילֵנִי מִדְּמַיִם אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תִרְנֶן לְשׁוֹנִי צִדְקָתְךָ: יז אֲדֹנִי שְׁפָתִי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ: יח כִּי לֹא תַחֲפֹץ זָבַח וְאַתָּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה: יט זָבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשָׁבְרָה לֵב נְשָׁבֵר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה: כ הִיטִיבָה בְּרָצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם: כא אֲז תַּחֲפֹץ זָבַחִי צִדְק עוֹלָה וְכָלִיל אֲז יַעֲלוּ עַל מִזְבְּחֶךָ פָּרִים:

שהחוטא הרי הוא מחריב את בית המקדש שבליבו, וכששב הרי הוא כחוזר ובנוהו מחדש. וכשחוזר בתשובה גמורה הרי הגיע בזה אל פנימיות עניין כל הקורבנות כולם שהוא ההתקרבות אל ה' בדמו ובבשרו ובכל נימי נפשו"

פרשת השבוע בהלכה – מטוהה אלישע כרמל התולעת

מצוות רבות מתקיימות בדיבור (או במעשה ובדיבור יחדיו): ק"ש, עדות, קידוש השבת, חליצה, עגלה ערופה, סוטה ועוד. פרשתנו פותחת בשתי מצוות כאלה – מקרא ביכורים ויודי מעשר, והתורה אף מפרטת את הנוסח המדויק שצריך להאמר בהם. במצוות המתקיימות בדיבור, מלבד ההלכות הנלמדות מציווי התורה, ייתכנו הלכות הנגזרות מהנוסח הנאמר, וכך הדבר בשתי המצוות שלפנינו.

כתב הרמב"ם (פ"ד ה"א מהל' ביכורים) "כל המביא בכורים טעון קרבן ושיר ותנופה ולינה. אבל הוידוי אינו שוה בכל, לפי שיש שחייבין להביא בכורים ואינן קורין עליהם".

בהמשך הפרק מונה הרמב"ם יותר מחמישה עשר מצבים בהם מביאים ואינן קורין, ופותח באשה טומטום אנדרוגינוס אפוטרופוס עבד ושליח – שאינם קורים משום שאינם יכולים לומר אשר נתת לי ד' כיוון שאין הקרקע שלהם.

אי הקריאה איננו בגלל חסרון בחיוב הבאת הביכורים אלא מצד הדברים הנאמרים שאינם מדויקים דיים.

בדומה לכך מצינו גם בוידוי מעשר, כפי שכתב **הרמב"ם** (פ"א ה"ג מהל' מעשר שני) שאם הפריש את המעשרות שלא על פי הסדר אינו יכול להתוודות שנאמר "כָּל מִצְוַתָּךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי".

ובמסכת ביכורים (פ"א מ"ו) אמרו שהקונה שני אילנות בתוך קרקע של חברו מביא ואינו קורא. החידוש בדברי המשנה שהקונה שני אילנות יש ספק אם קנה עימם מן הקרקע, **ובב"ב** (פב ע"א) אמרו בדינו שאינו יכול לקרות אפילו אם יקרא כקורא בתורה, ונחלקו אמוראים בטעם הדבר: רב משרשיא אמר משום שיבואו לפטרם מתרומות ומעשרות (ובאמת צריך להפריש מהם תרומ' מספק, כיוון שיתכן שהם פטורים מביכורים ולכן חייבים בתרומ' מ), אך רב אשי אמר משום דמיחזי כשיקרא, ופרש **רש"י**: "שהרי בשביל הבאת ביכורים קא קרי ושמא לאו בקרקע שלו גדלו וקא משקר, וכתב "דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְגַדֵּד עֵינַי", אבל כשקורא בתורה לא מיחזי כשיקרא". ומכאן נראה שאפילו כשיש ספק אם הדבר שקר, ואף אם קורא כקורא בתורה מ"מ יש להימנע מכך.

רש"י מביא את הפסוק "דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְגַדֵּד עֵינַי" (תהלים קא, ז), כמקור לכך שיש להימנע מאמירת ניסוחים שגויים בפני ד' [ואף שע"פ פשט הפסוק דוד אומר זאת לגבי עצמו, כבר מצאנו שר"ע הדיח את הנכנסים לפרדס (חגיגה יד ע"א): "כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, משום שנאמר: "דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְגַדֵּד עֵינַי" ולמד מפסוק זה על ההנהגה הראויה לפני הקב"ה].

וכן מצינו **בט"ז ומג"א** (סי' תרכ"ג סק"א) **ובמשנ"ב** (שם סק"ב) שבתפילת נעילה צריך לומר את החרוז "היום יפנה השמש יבא ויפנה..." קודם הערב שמש כדי שלא יהא דובר שקרים לפני ה'. ויש שהגדילו לעשות והגיהו והנהיגו לומר "היום פנה השמש בא ופנה" כיוון שפעמים רבות זה נאמר בלילה (זכרון יוסף א"ח יד).

ולעניין לשם יחוד שקודם ספירת העומר כתב **החלקת יואב** (או"ח לג) שאין לומר "הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה" שהרי לרוב הפוסקים הוי דרבנן, וכן בעוד פוסקים והובאו בית יוסף **בחזון עובדיה** (יו"ט עמ' רטו).

וכן כתב **ספר חסידים** (סי' רנ) לעניין הפיוט "תמכתי יתדותי בשלש עשרה תיבות": "ולא יתכן לומר אותו פייט אלא אם כן בכה המתפלל, או שבוכים העם, כדי שלא יהא "דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְגַדֵּד עֵינַי" ואיך יאמר "יהי רצון מלפניך שומע קול בכיות שתשים דמעוטינו בנאדך להיות", ולא יתכן אלא אם כן בכה".

על אחת כמה וכמה שיש לדקדק בשבחים הנאמרים על הקב"ה, **וביומא** (סט ע"ב) אמרו שאע"פ שמהם רבינו אמר "האל הגדול הגבור והנורא" ירמיה ודניאל השמיטו חלק מהשבחים כיוון שסברו שבתקופתם אין רואים את נוראתיו וגבורתו. ומסיימת הגמ' שם: "ורבנן (פי' ירמיה ודניאל) היכי עבדי הכי ועקרי תקנתא דתקין משה? אמר רבי אלעזר מתוך שיודעין בהקב"ה שאמיתי הוא לפיכך לא כיזבו בו" (ובירושלמי ברכות פ"ז ה"ד) מסיים "יודעין הן הנביאין שא-לוהן אמיתי ואינן מחניפים לו". אם כן העדיפו ירמיה ודניאל לעבור על תקנת משה ובלבד שלא ימצא בתפילתם דבר שאינו אמת.

אמנם, לעניין דבר שנכון לשעתו אך עלול להימצא שקר, נראה שיש להקל. דוגמא לדבר **בתשובת הגאונים** (המובאת ברש"י שבת כד ע"א ד"ה "ערבית") לעניין תעניות, שאע"פ שבגמ' משמע שיש לומר 'עננו' בתעניות בכל התפילות "אבל אין אנו רגילים לומר ערבית ואפילו שחרית שמא יארע לו אונס חולי או בולמוס ויטעום כלום ונמצא שקרן בתפלתו". כמה ראשונים (תוס' שם ד"ה תעניות, רא"ש תענית פ"א סי' יז, סמ"ק סי' צו) הקשו על דברי הגאונים שבגמ' משמע שאין חשש בכך שהרי אמרו לוה אדם תעניתו ופורע (שבת יא ע"א), ולא חששו שימצא שקרן בתפילתו. וכן מדתנן **בתענית** (יט ע"א) שציבור המתענים על הגשמים וירדו להם גשמים קודם חצות הולכים ואוכלים ושותים. ולכן הסיקו (הרא"ש והסמ"ק שם) שאין קפידא אם ימצא שקרן בתפילתו כיוון שבשעה שהתפלל היה בדעתו להתענות (ומ"מ היכא דמשקר בשעת תפילתו נראה שלכו"ע אסור). נפקא מינה נוספת לחילוק זה היא לעניין היוצא לדרך ואמר תפילת הדרך ולבסוף אינו הולך שיעור פרסה עי' שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' סז.

בעקבות הלכות מקרא בכורים הנזכרות לעיל, מזהיר בעל **ספר החינוך** (מצוה תר"ו): "ומן הענין הזה יש לנו ללמוד בתפלותינו ותחנונינו לפני השם ברוך הוא לדקדק מאד ולהזהר בלשון שלא לומר דבר לפני השם כי אם בדקדוק גדול, וזכור זה בני ושמרהו". מדבריו נשמע שהצורך בדקדוק נובע מעצם העמידה לפני הש"ת, ולכן הוא נדרש אף בבקשות ותחינות למרות שאין בהם את הבעיה של דיבור שקר. את חשיבות הדיוק בתפילה ידעו כבר בני עמלק כפי שמביא **רש"י** (במדבר כא א, ע"פ ילקוט שמעוני) ש'הכנעני' שתקף את בני"י בהיותם במדבר היה באמת עמלק "ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים" אלא ש"ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען, אמרו נתפלל סתם, שנאמר "אם נתן תתן את העם הזה בְּיָדֵינוּ". ומכאן למד **בספר חסידים** (סי' תשפט) שאדם ששמע שבאים עליו בני עיר פלונית, לא יתפלל שרבוש"ע יושיעו מאנשי אותה העיר בלבד, אלא יתפלל על כל צוררו.

ובפרט בימים הקדושים הבעל"ט דרושה זהירות מיוחדת כמובא ב**טור סי' תקפב שמהר"ם מרוטנבורג** היה אומר זכרנו לחיים בשו"א ולא לחיים בפת"ח כיוון שלחיים משמע לא חיים כדאיתא ב**נדרים** (יא ע"א) "לחולין – לא חולין". וכתב ה**ב"ח** (שם סק"ו) שאע"פ שאנו אומרים בכל יום בברכת השכיבנו "והעמידנו מלכנו לחיים.. ושמור צאתנו ובואנו לחיים", מהר"ם הקפיד דווקא בר"ה ויוה"כ שאנו תלויים בדין והשטן מקטרג לומר "פיו הכשיל", אך בשאר השנה היה קורא בפת"ח כראוי על פי הדקדוק ע"ש. וכ"כ האחרונים (ט"ז סק"ב, ומג"א סק"ד ומשנ"ב סקט"ז). וכן מביא **רבינו יוסף חיים** (נפלאים מעשיך, מעשה קמ"א) שאם אין מדייקים בבקשות עלול לצאת מכך אף להיפך מרצון האדם, ומסיים "וכל זה יזמן באנשי דעלמא". יה"ר מלפני שומע תפילה שיקבל תפילותינו ברצון ויהא דילוגנו עליו אהבה ויכתבנו ויחתמנו לשנת גאולה וישועה.

אנו מברכים את הרב לירון שיצליח בדרכו החדשה, ומודים לו מקרב לב על כתיבת פינת ההלכה עד כה

משאר בעלי החיים, אלא ביכולת ההקשבה, בשיתוף הצד הרגשי הנפשי והשכלי.

קשה לנו להקשיב לעצמנו, כיוון שאנחנו מתמקדים, לצערנו, בצורך להשביע רצון אחרים ולהיות מוערך, וכמו שכתב הרב וולבה ב"עלי שור", שאף הוסיף עצה: "הקשה בעבודת ההתבוננות היא ההתבוננות בעצמנו. ואולי, אחרי שהקדמנו להתלמד להתבונן בזולת, יקל עלינו לפנות אל עצמינו" (ח"ב רע"ו). וע"פ הדרכתו ננסה "לתרגל" את ההקשבה אל הקול הפנימי שלנו ע"י ההקשבה לזולתנו- לחבר, לאישה, לילד ולאישה הזר.

מסופר שפרופסור הלפרין היה שולח חולי-נפש, שלא יכלו לרפאם, לר' אריה לוי. פעם אחת ביקש הפרופסור מר' אריה שיגלה לו את סודו "מה אתה אומר להם?" שאל הפרופסור, "אני בעיקר לא אומר, אני מקשיב להם בסבלנות" השיב ר' אריה. "אכן ההקשבה היא כלל גדול בתורת הנפש" הגיב הפרופסור. אך ר' אריה הוסיף: "איני מסתפק בהקשבה אלא מוסיף לה גם קורטוב של השתתפות, והחולים מרגישים בכך".

ואכן, כל אדם, ואפילו תינוק, מרגיש את ההבדל שבין שמיעת האוזן לבין הקשבה שיש בה "קורטוב של השתתפות".

ופניהם איש אל אחיו הרב אבנר ששר

הקשב!

עוד זמן קצר נתכנס כולנו בבתי כנסת לשמוע קול שופר. התרגשות מיוחדת אופפת מצווה זו, שמאפיינת את ראש השנה. מה עניינה של מצווה זו? ובמה היא קשורה למדור שלנו?

אנחנו בישיבה לומדים בימים אלו מסכת ראש השנה, ועסוקים במצוות השופר. כידוע, דנו הראשונים האם המצווה היא בתקיעה או בשמיעה, ולהלכה נפסק שהמצווה היא בשמיעה, וכך נוסח הברכה "לשמוע קול שופר". אומנם, מבחינת גדרי ההלכה מעשה המצווה היא שמיעת האוזן, אך, כמובן, כדי לקיים את המצווה בשלמותה יש צורך לצרף לאוזן גם את הלב ואת המח. ובלשונו נאמר שהמצווה היא להקשיב אל הקולות הבוקעים מן השופר. קולות אלה הם קולות פנימיים המזכירים לנו מי אנחנו באמת.

כח ההקשבה מעלה גדולה היא באדם. וכבר אמר ר' נפתלי מרופשיץ: "העולם סבור שמעלה גדולה היא לאדם שניחן בכושר הדיבור, ואילו אני סבור שגדולה מכך מעלת האדם שניחן בכושר בשמיעה". וכמובן, אין כוונתו לשמיעת האוזן, כי בזה אין האדם מצטיין

ומה הערך הגדול של הקשבה?

א. היא יוצרת אצל המדבר תחושה שהוא בעל-ערך, שמעודדת אותו לפתח את כוחות-נפשו, כאומר: "אם דברי ראויים להתייחסות, גם אני עצמי ראוי להתייחסות. אני שווה משהו", ואילו אי הקשבה יוצרת את התופעה ההפוכה "אם דברי לא חשובים, גם אני איני חשוב". ומכאן- איבוד הביטחון העצמי.

זו גם הסיבה שקשה לנו להקשיב באמת. משום שאנחנו לפעמים מתנשאים על הזולת, ולא מחשיבים אותו. לעיתים, אף חמור מכך- אנחנו בעמדה שיפוטית כלפי המדבר, וכשהוא מתחיל לספר, לא רק שאיני משתתף במצוקתו או בשמחתו, אלא מגיב כך: "לא עשית כך? מדוע היית צריך לנהוג כך?" או: "ידעתי שאי אפשר לסמוך עליך". משפטים אלה או אפילו אי הקשבה שחוזרת על עצמה מביאה לכך שהמספר יפסיק לשתף את המקשיב (ואם אילו הורים שכך מתנהגים כלפי בניהם, אל יתמהו ההורים, שבגיל מבוגר יותר, הבן לא מספר "מה עובר עליו").

ב. מעבר לתועלת של המדבר מההקשבה של המקשיב, גם המקשיב "מרוויח" מתכונה זו כמה רווחים:

1. יצירת קשרים עמוקים בין אנשים בכלל, ובין בני זוג בפרט לא תיתכן ללא הקשבה. שיחות קצרות, שליחת הודעות ושמיעה "בחצי אוזן" הם מאפיינים את עולמנו הרווי ב"תקשורת שטחית". אך קשר אמיתי ויציב יכול להיווצר רק ע"י האזנה, באופן שהמדבר נמצא במרכז ההתעניינות שלי, ואפילו את "עולמי שלי" אני "אשים בצד" לזמן-מה.

2. הקשבה נכונה מפתחת אצל המאזין סובלנות לדעות שונות, וסבלנות להכיל את אשר איננו נוגע אליו ישירות, אך חשוב למישהו אחר. "אם אשתי

מספרת לי, וזה חשוב לה, אני מתעניין בזה באשר אשתי חשובה לי, אע"פ שהנושא כשלעצמו אינו נוגע אלי". זה בונה קשר נפשי עמוק.

3. הקשבה אמיתית – ולא רק שמיעה קלושה – מאפשרת לשמוע גם את מה שלא נאמר מפורש. כשבנך אמר "אין לי כח" ואתה מקשיב לו היטב, יתכן שתשמע "יש לי קושי חברתי" או "נכשלתי במבחן" או "יש עלי עומס" וממילא תגובתך תהיה בהתאם, ולא תפטור אותו באמירה "אתה גיבור, יש לך כח, אל תעשה הצגות".

כדי להקשיב חשוב לזכור כמה נקודות חשובות:

1. צריך להקדיש זמן וסבלנות, אם אין לך פנאי כעת, יש לקבוע זמן אחר.
2. חשוב שלא לעסוק בדברים אחרים תוך כדי השיחה, אא"כ העיסוק האחר אינו דורש ריכוז.
3. תחושת ההקשבה עוברת אל הזולת גם באמצעות שפת הגוף. הנהון בראש, חיוך, רכינה לעברו, הכל לפי תוכן השיחה. העיקר שתשדר "אני איתך".
4. ברר אם הבנת נכון: "האם הבנתי נכון שהתכוונת לומר..."
5. אל תקטע בתגובתך את דברי המספר.
6. התבונן בפניו ובעיניו של המספר.
7. זכור! הקשבה היא הבנה, אך אינה בהכרח הסכמה.

נשתדל כולנו בימים שנותרו עד שמיעת השופר להקשיב נכון לכל אדם שבסביבתנו ובמיוחד לקרובים לנו- משפחה וחברים טובים – ועל פי אותם עקרונות נלמד גם להקשיב לעצמנו (נסה לעבור שוב על המאמר, כשהדברים מופנים להקשבה-עצמית ותגלה דברים מעניינים...) ומתוך כך להיות זכאים בדין. בהצלחה!

שנה טובה כתיבה וחתימה טובה.

הרחמים והסליחות, ממלאת את בית המדרש ונוסכת בקרב בני הישיבה כוחות חדשים לקראת שנה נוספת של התפתחות ובניה רוחנית פרטית וכללית. השבת הראשונה של הזמן הייתה מרוממת, כמסורת הישיבה תפילת ערבית הייתה אצל הכותל בשירה ובשמחה. לאחר סעודת השבת התקיים עונג שבת חגיגי עם הרב ברוך וידר שליט"א ותלמידי הישיבה.

● עליה לקברו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל- ביום שלישי, ג' אלול, יום פטירת מרן הראי"ה קוק זצ"ל, עלו בני הישיבה, אברכים ורבניה לפקוד את ציונו של הרב בהר הזיתים, יחד עם אלפי בני ישיבות מכל רחבי הארץ. בהמשך היום, מסר ראש הישיבה הרב ברוך

מהנעשה בישיבה

● תחילת שנת הלימודים בישיבה - בר"ח אלול שבו בני הישיבה לחבוש את ספסלי בית המדרש לאחר חופשת בין הזמנים. לבני הישיבה הצטרפו גם למעלה מ-50 בני שיעור א' שהגיעו ללמוד בישיבה מתוך רצון לבסס ולהעמיק את עולמם הרוחני בדרכה של הישיבה. כמור"כ, הצטרפו למעלה מ-50 בני חו"ל שבאו ללמוד בישיבה במהלך השנה הקרובה ולטעום טעמה של תורת ארץ ישראל. אוירת ההתחדשות המאפיינת את חודש אלול, חודש

שאלות משו"ת אתר הישיבה

בשיתוף אתר ישיבת בית אל

הנכם מוזמנים לשלוח את שאלתכם ל"שאל את הרב"

<http://www.hakotel.org.il/hebrew/ask-the-rav>

המאבד עצמו לדעת

לכבוד מו"ר הגר"א נבנצל שליט"א.

א. האם בעקבות דברי השו"ע על אדם המאבד עצמו לדעת וביאורו של הפתחי תשובה שלא נאמר שאדם עשה זאת עד אשר יהיו עדים ששמעו אותו שיעשה זאת ועשה זאת מיד, או שתהיה אומדנא דמוכח על כך, נכון לומר שהרוב המוחלט של מקרי המוות עליהם אנו שומעים כהתאבדות אינם נכונים?

ב. האם יש איסור לשון הרע לומר על אדם מסויים שהתאבד אע"פ שלא היו עדים או אומדנא דמוכח?

ג. בעקבות פסיקת השו"ע כיצד יש להתייחס למקרים הללו?

המשיב: הרב אביגדור הלוי נבנצל שליט"א

שלום רב,

א) איננו יכולים לדעת אם מקרים אלו נחשבים להתאבדות.

ב) וודאי שיש בדבר איסור לשון הרע לומר כך על אדם.

ג) יש לברר כל מקרה לגופו בצורה יסודית ומעמיקה.

בשורות טובות

וידר שליט"א, שיחת פתיחה לקראת שנת הלימודים החדשה, בה עסק בדמותו של הרב זצ"ל ובתורתו המדריכה את דורנו, דור הגאולה.

● **חנוכת חדר שיעורים "יסוד יוסף"** - ביום שישי י"ג באלול נחנך אולם לימוד חדש, בקומת המסד של ישיבת הכותל. האולם נחנך לכבודו של ר' יוסף גלאט הי"ו ששימש כמנכ"ל הישיבה בעשור הראשון לקיומה. באירוע השתתפו בני משפחת גלאט, השותפים לעבודה בישיבה באותם ימים ואורחים נוספים.

ראש הישיבה הרב ברוך וידר שליט"א הדגיש את הכרת הטוב לדור המייסדים, שהניחו את היסודות האיתנים לבניינה הרוחני של הישיבה ומכוחם ממשיכים אנו היום להוסיף ולהרבות בתלמוד התורה. כמ"כ, ציין ראש הישיבה את הבן ר' אלחנן גלאט ההולך בדרכי אביו, בעל השמחה, ומלווה אף הוא את הישיבה במשך שנים רבות.

ר' יוסף גלאט דיבר בהתרגשות רבה והודה להנהלת הישיבה על הכבוד שניתן לו. בדבריו, סיפר ר' יוסף גלאט על ראשיתה של הישיבה, על הקשיים עימם התמודדו במהלך השנים הראשונות להקמתה ועל הסייעתא דשמיא המרובה שליוותה אותו בעבודתו.

מו"ר הרב חיים ישעיהו הדרי שליט"א, שעמד בראשות הישיבה מראשיתה, סיפר על עבודתו המשותפת עם ר' יוסף גלאט על החינוכיות שלו ועל יכולתו המופלאה ליצור קשר אמיתי עם אנשי ציבור ותורמים שסייעו רבות לבניית הישיבה.

עו"ד יהודה גלאט, בנו של ר' יוסף גלאט, שיתף את הציבור בחוויות מילדותו כאשר

בית ההורים שימש כמשרד של ישיבת הכותל, ועל האירוח המיוחד בישיבה בימי שבת וחג.

חתם את מסכת המברכים ר' קורט רוטשילד, המסייע רבות לישיבה לאורך

השנים, סיפר על ההתקשרות עם משפחת וואהל והרעיף מברכותיו על משפחת גלאט.

מערכת העלון

אחראי תוכן חיים כהן

עורך תוכן עופר סיון

Misrad@hakotel.org.il

ישיבת הכתל - היכל וואהל

ת.ד. 603 ירושלים

91006

Tel:02-6288175

Fax:02-6271180

